

Tytuł projektu: Włączenie „deliberacji obywatelskiej” oraz „demokracji deliberatywnej” dla zrównoważonego rozwoju do oficjalnych programów nauczania VET (GreenVETers).

Numer Projektu: 2021-2-NL01-KA220-VET-000048185

Główne przesłania zawarte w opracowaniu „Przewodnik Pedagogiczny: Zaangażowanie Obywatelskie i Demokracja Deliberatywna na rzecz Działalności Klimatycznej w edukacji i szkoleniach zawodowych (VET)”

Niniejszy dokument jest syntezą publikacji o wolnym dostępie, służącej jako przewodnik pedagogiczny, zatytułowanej „Zaangażowanie Obywatelskie i Demokracja Deliberatywna na rzecz Działalności Klimatycznej w edukacji i szkoleniach zawodowych (VET)”.

Cele niniejszego przewodnika:

- pomóc edukatorom VET zrozumieć, w jaki sposób działania na rzecz klimatu mogą być realizowane poprzez deliberację obywatelską i zasady demokracji deliberatywnej, oraz
- zaoferowanie edukatorom VET konkretnych przykładów jak wdrożyć naukę obywatelską jako pomost pomiędzy zaangażowaniem obywateli a deliberacją na rzecz działań klimatycznych

Pełna wersja przewodnika dostępna jest na oficjalnej stronie [GreenVETers](https://www.greenveters.nl).

Proszę cytować za: Oikonomou, S. & Zourou, K. (2022), konsorcjum GreenVETers. Wolny dostęp <https://zenodo.org/record/7198511#.Y052r3ZBy3C>

Wstęp

Niniejszy dokument jest syntezą przewodnika pedagogicznego pod tytułem „Zaangażowanie Obywatelskie i Demokracja Deliberatywna na rzecz Działalności Klimatycznej w edukacji i szkoleniach zawodowych (VET)” opracowanego w ramach projektu GreenVETers (Włączenie „deliberacji obywatelskiej” oraz „demokracji deliberatywnej” dla zrównoważonego rozwoju do oficjalnych programów nauczania VET). Pełna wersja przewodnika jest dostępna w języku angielskim na oficjalnej stronie [GreenVETers](#).

Przewodnik pedagogiczny składa się z 6 rozdziałów:

1. Podejścia pedagogiczne do wykorzystania deliberacji obywatelskiej w kontekście Zielonego Ładu w kursach VET.
2. Demokracja deliberatywna: Bariery i możliwości implementacji w sektorze VET.
3. Radykalne działania na rzecz klimatu: zrozumienie motywacji, zapobieganie radykalizacji.
4. Demokracja w praktyce: jak demokratyczne zasady debaty mogą być zastosowane w palących tematach dyskusji.
5. Rolnictwo w sektorze VET.
6. Nauki społeczne w szkołach VET jako pomost pomiędzy zaangażowaniem obywatelskim, demokracją deliberatywną i aktywnym uczeniem się.

Poniżej przedstawiono syntezę każdego z sześciu rozdziałów.

Szerszy kontekst i cel publikacji

W miarę jak świat doświadcza konsekwencji zmian klimatu spowodowanych przez człowieka, potrzeba zaangażowania wszystkich aktorów społecznych i obywateli we wspólne wysiłki na rzecz łagodzenia ich skutków jest priorytetem numer jeden w publicznych agendach dotyczących tej kwestii. Powstanie ruchów klimatycznych i ekologicznych, które prowadzą szereg działań mających na celu podniesienie świadomości i domaganie się odważniejszej polityki klimatycznej, jest przejawem rosnącej chęci obywateli do uczestniczenia w dyskursach publicznych i kształtowania polityk publicznych. Obserwuje się jednak, że nie wszyscy obywatele mają możliwość zaangażowania się i wpływania na te działania, podczas gdy ruchy często przyjmują bardziej radykalne stanowisko wobec praktyk i wartości demokratycznych.

Dlatego projekt GreenVETers jest zaadresowany do sektora VET, jego edukatorów i uczniów, w celu zwiększenia ich zaangażowania w działania na rzecz klimatu za pomocą deliberacji obywatelskiej, nauki obywatelskiej i zasad demokracji deliberatywnej. W ten sposób projekt ma zachęcić do świadomej argumentacji oraz wymiany pomysłów i wiedzy na temat kwestii związanych z klimatem pomiędzy studentami VET sektora rolniczego i inżynierskiego, przyczyniając się w ten sposób do wspierania zaangażowania obywateli w działania na rzecz klimatu wśród społeczności VET.

W niniejszej syntezie przedstawiono streszczenie każdego rozdziału przewodnika.

1. Podejścia pedagogiczne do wykorzystania deliberacji obywatelskiej w kontekście Zielonego Ładu w kursach VET.

Skuteczne radzenie sobie ze zmianami klimatu jest wymagającym zadaniem, ponieważ gospodarki światowe muszą przyjąć nowe rozwiązania i zastosować zmiany transformacyjne, aby zminimalizować skutki deregulacji klimatu. Na poziomie UE, Europejski Zielony Ład, wprowadzony pod koniec 2019 roku, obejmuje reformy i nowe cele wpływające na sektor rolnictwa i energii, czyli te, które najbardziej przyczyniają się do zmian klimatu. Aby urzeczywistnić te polityki, fundamentalne znaczenie ma wprowadzenie edukacji ekologicznej, a także kształcenia umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju (zob. GreenComp, Komisja Europejska, 2022) do programów kształcenia i szkolenia zawodowego, co zapewni świadomość ekologiczną i wykwalifikowanie przyszłych obywateli. Ponadto, ponieważ działania na rzecz klimatu wiążą się także z publicznymi dyskusjami i dialogiem, które kształtują politykę w tej dziedzinie, włączenie deliberacji obywatelskiej na rzecz działań na rzecz klimatu do kształcenia i szkolenia zawodowego, zwiększy partycypację społeczną uczniów VET oraz ich zaangażowanie w procesy demokratyczne i politykę.

2. Demokracja deliberatywna: Bariery i możliwości implementacji w sektorze VET

W ostatnich dekadach na całym świecie obserwuje się wzrost liczby praktyk i wydarzeń związanych z demokracją deliberatywną, takich jak zgromadzenia obywatelskie i ławy przysięgłych (OECD, 2020). Udział w tych procesach wymaga dobrze poinformowanych obywateli, zdolnych do krytycznego myślenia i oceny pomysłów i rozwiązań przedstawianych podczas deliberacji. Przewodnik podkreśla, że w programach VET brakuje praktyk i procesów demokracji deliberatywnej ze względu na dwie główne bariery. Pierwsza przeszkoda odnosi się do standardowych i zorientowanych na umiejętności zawodowe programów sektora, a druga wskazuje na uprzedzenia społeczne i publiczne postrzeganie uczniów VET i ich roli w społeczeństwie. Pomimo tego negatywnego tła, autorzy przewodnika identyfikują możliwości włączenia deliberacji obywatelskiej do kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez istniejące kursy dotyczące zmian klimatycznych i zrównoważonego rozwoju, podczas gdy szkolenie edukatorów VET w zakresie tego, jak zaadoptować deliberację w swoich kursach, może jeszcze bardziej zwiększyć wkład sektora kształcenia i szkolenia zawodowego w działania na rzecz klimatu.

3. Radykalne działania na rzecz klimatu: zrozumienie motywacji, zapobieganie radykalizacji

Zaangażowanie się w działania na rzecz klimatu wymaga wspólnego ich rozumienia. W tym kontekście przewodnik postrzega akcję klimatyczną jako wyraz obywatelskiego zaangażowania, którego celem jest wywarcie presji na decydentów, by podjęli bezpośrednie działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Motywacje do angażowania się w działania na rzecz klimatu są różne, zwłaszcza wśród młodzieży, ponieważ nowe badania ujawniają pojawiające się problemy związane ze zmianami klimatu, takie jak lęk przed niekorzystnym klimatem. Aby zobrazować różnorodność ruchów klimatycznych, przewodnik przedstawia trzy z nich (Camp for Climate Action, Fridays For Future, Extinction Rebellion), natomiast odwołuje się do Scientist Rebellion, aby pokazać znaczenie udziału edukatorów i nauczycieli w działaniach na rzecz klimatu. Wreszcie, autorzy wskazują na potrzebę wyjścia przez obywateli i decydentów poza negatywne postrzeganie ruchów klimatycznych i skupienia się raczej na motywacjach i powodach, które sprawiają, że ludzie chętnie angażują się w radykalne i bardziej partycypacyjne formy działań na rzecz klimatu.

4. Demokracja w praktyce: jak demokratyczne zasady debaty mogą być zastosowane w palących tematach dyskusji.

Sposób, w jaki demokracja i jej zasady są nauczane i przekazywane uczniom, wpływa na rozumienie przez nich procesów demokratycznych i kształtuje ich późniejszy udział w życiu społeczno-gospodarczym i politycznym społeczności. Dlatego też niezbędne jest, aby edukatorzy VET rozumieli, co w praktyce oznaczają procesy deliberacyjne. W tym kontekście przedstawiono główne zasady deliberacji - włączenie, równość i przemyślany osąd - wraz

z trzema zasadami demokratycznymi, które towarzyszą praktykom deliberacji obywatelskiej, a mianowicie zasadą większości, wolnością słowa i równą reprezentacją. Ponieważ nowe polityki klimatyczne przynoszą zmiany w sektorach rolnictwa i inżynierii w całej Europie, uczniowie VET powinni zaangażować się w deliberację na temat tych kwestii, co pomoże im lepiej zrozumieć ich wartość, a także wnieść swoje pomysły i rozwiązania do publicznych dyskursów i polityk.

5. Rolnictwo w sektorze VET.

Rolnictwo było podstawową działalnością, która umożliwiała wzrost i dobrobyt społeczeństwom ludzkim. We współczesnym świecie rolnictwo przemysłowe w znacznym stopniu przyczynia się do zmian klimatycznych, co sprawia, że konieczne jest ponowne rozważenie naszego sposobu uprawiania rolnictwa. W tej części poradnik analizuje wpływ nowoczesnego rolnictwa na środowisko naturalne, wskazując jednocześnie na potrzebę tworzenia programów nauczania w kształceniu i szkoleniu zawodowym, w których uczniowie stają się świadomi zmian klimatu i angażują się w dialog dotyczący bardziej zrównoważonych i ekologicznych praktyk w rolnictwie.

6. Nauki społeczne w szkołach VET jako pomost pomiędzy zaangażowaniem obywatelskim, demokracją deliberatywną i aktywnym uczeniem się.

W miarę jak wartość edukacyjna i poznawcza nauki obywatelskiej staje się coraz bardziej doceniana w całej UE, ważne jest, aby uznać ją za skuteczne narzędzie, które może podnieść świadomość uczniów VET na temat zmian klimatu, a jednocześnie może sprzyjać ich zaangażowaniu w działania na rzecz klimatu. Ponieważ nauki społeczne przybliżają ludzi do gromadzenia i analizy danych, a także pomagają im zdobyć wiedzę na tematy związane z ochroną środowiska, można je połączyć z praktykami demokracji deliberatywnej w celu demokratyzacji nauki i zwiększenia zaufania do wartości demokratycznych. W ten sposób programy kształcenia i szkolenia zawodowego można wzbogacić o praktyki nauki obywatelskiej i deliberacji obywatelskiej, tworząc w ten sposób warunki niezbędne do tego, by demokracja deliberatywna na rzecz działań klimatycznych mogła się rozwijać wśród uczniów szkół zawodowych.

Podsumowanie

Synteza przewodnika pedagogicznego GreenVETers miała na celu przedstawienie krótkiego przeglądu tematów i idei opracowanych i omawianych w przewodniku. Poprzez zrozumienie obecnego stanu edukacji ekologicznej i praktyk deliberacji obywatelskiej w kształceniu i szkoleniu zawodowym na poziomie europejskim, przewodnik GreenVETers stara się zidentyfikować bariery i możliwości włączenia demokracji deliberatywnej dla działań na rzecz klimatu do programów kształcenia i szkolenia zawodowego, sugerując w ten sposób nowe podejście do tej kwestii oparte na deliberacji obywatelskiej. W miarę jak młodzi ludzie coraz bardziej angażują się w ruchy na rzecz klimatu, kluczowe jest lepsze zrozumienie motywacji stojących za różnymi rodzajami działań na rzecz klimatu, a także poszukiwanie innowacyjnych sposobów angażowania młodzieży w dyskusje i politykę związaną z klimatem. Wreszcie, przewodnik proponuje wprowadzenie nauki obywatelskiej do programów nauczania VET jako elementu łączącego, który może sprzyjać zaangażowaniu obywateli oraz aktywnej nauce uczniów VET.

Podziękowania

Niniejszy przewodnik powstał w ramach Rezultatu Drugiego projektu GreenVETers: „Włączenie „deliberacji obywatelskiej” oraz „demokracji deliberatywnej” dla zrównoważonego rozwoju do oficjalnych programów nauczania VET”, dofinansowanego przez UE (<https://greenveters.eu/>, numer projektu: 2021-2-NL01-KA220-VET-000048185). Autorzy tego przewodnika chcieliby podziękować wszystkim organizacjom partnerskim GreenVETers za ich wkład w etap badań i gromadzenia zasobów w ramach tego projektu, a także podczas opracowywania i recenzowania przewodnika. Ponadto, chcielibyśmy podziękować zespołowi CC-DEMOS z [Competence Centre on Participatory and Deliberative Democracy](#), w szczególności organizatorom szkolenia Citizen Engagement za podzielenie się cenną wiedzą i zasobami na ten temat.

Obserwuj nas!

<https://greenveters.eu/>

<https://www.facebook.com/GreenVETers>

<https://www.instagram.com/greenveters/>

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych. [Numer projektu: 2021-2-NL01-KA220-VET-000048185]